

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/126/2024
Identifikačné číslo spisu: 7712207130
Dátum vydania rozhodnutia: 19.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:7712207130.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivety Sopkovej a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcu: TRIOSPOL, družstvo, so sídlom v Michalovciach, Jána Švermu 1344/5, IČO: 36 217 867, zastúpeného: JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., advokát, so sídlom v Košiciach - mestská časť Juh, Kováčska 28, proti žalovanému: Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, so sídlom v Bratislave - mestská časť Karlova Ves, Karloveská 2, IČO: 36 022 047, za účasti intervenienta: Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave - mestská časť Staré Mesto, Pribinova 19, IČO: 00 151 700, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16C/58/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2023 sp. zn. 3Co/36/2022 v znení dopĺňacieho uznesenia z 15. februára 2024 sp. zn. 3Co/36/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca m á proti žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 30. júla 2021 č. k. 16C/58/2012-470 v spojení s dopĺňacím uznesením z 2. novembra 2021 č. k. 16C/58/2012-496 zamietol žalobu (prvá výroková veta) a žalovanému a intervenientovi priznal nárok na náhradu trov konania (druhá výroková veta).

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca si nárok uplatňuje titulom náhrady škody v sume 56.417,40 eur, ktorá mu mala vzniknúť zaplavením a zničením poľnohospodárskych plodín na ním obhospodarovaných pozemkoch.

1.2. Právne posúdiac vec podľa § 420 ods. 1 - 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 48 ods. 1 - 6, § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o vodách“), § 3b zák. č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ďalej len „zákon o civilnej ochrane obyvateľstva“), okresný súd konštatoval, že ani vykonaným znaleckým dokazovaním nebolo preukázané, že žalovaný porušil niektorú z povinností uvedených v § 48 zák. č. 364/2004 Z. z., a teda nebol preukázaný vznik zodpovednosti žalovaného za škodu v súvislosti s takýmto porušením jeho povinnosti. V konaní naopak bolo preukázané, že v čase, kedy došlo k zaplaveniu a k poškodeniu predmetných pozemkov žalobcu, bola vyhlásená mimoriadna situácia, pričom v zmysle § 49 ods. 5 zákona o vodách v spojení s § 3b zákona o civilnej ochrane obyvateľstva je vylúčená zodpovednosť žalovaného ako správcu vodného toku za škody, ktoré vzniknú v dôsledku mimoriadnej situácie.

1.3. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. septembra 2023 č. k. 3Co/36/2022-562 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 56.417,40 eur s 9,25 % ročným úrokom z omeškania od 6. apríla 2012 do zaplattenia, do troch dní (prvá výroková veta). Žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhá výroková veta). Doplniacim uznesením z 15. februára 2024 č. k. 3Co/36/2022- 619 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil vo výroku o povinnosti žalobcu nahradiť trovy konania štátu tak, že žalovaný je povinný nahradiť trovy konania štátu v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil postupom podľa § 388 CSP konštatujúc, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nemožno považovať za správne, nakoľko súd prvej inštancie zamietnutie žalobného návrhu žalobcu odôvodnil navzájom vylučujúcimi sa okolnosťami.

2.2. Na základe dokazovania zopakovaného v potrebnom rozsahu odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný ako správca vodného toku porušil právnu povinnosť v citovanom ustanovení § 48 ods. 4 písm. g) vodného zákona, t. j. prevádzkovať a udržiavať v riadnom stave vodné stavby zabezpečujúce funkcie vodného toku, resp. slúžiace vodnému toku. V čase záplav nezabezpečil správnu manipuláciu hradidla na výstupe ochrannej hrádze Bátovského kanála, čím došlo k preliatiu rieky Ondava do ochrannej hrádze Bátovského kanála z dôvodu, že technické zariadenie tzv. hradidlo umiestnené na výstupe ochrannej hrádze Bátovského kanála, t. j. na vstupe do rieky Ondava, nebolo osadené. Rovnako porušil svoju právnu povinnosť, ak nezabezpečil priepusty spätnými klapkami, prostredníctvom ktorých došlo k zaplaveniu obhospodarovateľných pozemkov žalobcom. Znalec potvrdil, že ku škode spôsobenej záplavami mohlo dôjsť spôsobom, ktorý uvádza žalobca v žalobe, t. j. preliatím vody z Ondavy do Bátovského kanála a následne cez nefunkčné spätné klapky cez priepusty na parcely žalobcu. K námietke žalovaného, že uvedené hradidlo, ako aj spätné klapky na priepustoch nepatrili do jeho správy, poukázal na to, že z listu žalovaného adresovaného žalobcovi zo 16. augusta 2010 je zrejmé, že žalovaný potvrdil, že v mieste zaústenia potoka do rieky Ondava je umiestnené stavidlo, ktoré je toho času nefunkčné z dôvodu poškodenia a odcudzenia jeho kovových častí. V uvedenom liste žalobca uvádza, že opravu stavidla na potoku Bátovec doposiaľ nemohol zrealizovať z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Ďalej uviedol, že chýbajúce spätné klapky na jeho zariadeniach i po ich nahradení boli v mnohých prípadoch odcudzené, resp. zničené.

2.3. Za nedôvodnú považoval aj námietku žalovaného s poukazom na závery znaleckého dokazovania, podľa ktorého mal znalecký ústav dospieť k záveru, že objem povodňovej vlny bol oveľa väčší ako objem koryt uvedených riek, čo znamená, že objem povodňovej vlny neboli schopné uvedené rieky odvieť a z toho dôvodu malo dôjsť k rozliatiu vody a k zaplaveniu poľnohospodárskych pozemkov. Prvotnou príčinou škody však nebola povodňová vlna, ale prienik vody z Ondavy do Bátovského kanála v dôsledku nefunkčného stavidla. Je nesporné, že úlohou stavidla je zamedziť prítok vody z rieky Ondava pri zvýšených vodných stavoch do koryta toku Bátovec. Je síce pravda, že melioračný kanál je v správe Hydromeliorizácie, š. p. Bratislava, avšak príčinou zaplavenia pozemkov žalobcu nebola voda pritekajúca z melioračného kanála.

2.4. V prejednávanej veci nemožno podľa odvolacieho súdu súhlasiť ani s námietkou žalovaného, že za škodu nezodpovedá v dôsledku mimoriadnej udalosti. S poukazom na § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva uzavrel, že vyhlásenie mimoriadnej situácie samo osebe nemožno považovať za mimoriadnu udalosť. Žalovaný však ani netvrdil v konaní, že by v dôsledku zvýšenej zrážkovej činnosti došlo k živeľnej pohrome, havárii alebo katastrofe.

2.5. Keďže v dôsledku porušenia právnej povinnosti žalovaným vznikla žalobcovi škoda na poľnohospodárskej produkcii spočívajúca v ušlom zisku, ktorej výšku žalovaný v konaní nespochybňoval, uložil mu súd povinnosť zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu i úrok z omeškania.

2.6. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1, v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2.7. O trovách konania štátu rozhodol odvolací súd podľa § 225 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo ho zmenil tak, že žalobu zamietne ako nedôvodnú. Uplatnil si trovy dovolacieho konania.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že v konaní došlo k znemožneniu uplatnenia procesných práv žalovaného v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.2. Dňa 7. septembra 2023 sa na odvolacom súde uskutočnilo pojednávanie bez prítomnosti žalovaného, napriek tomu, že poverená zamestnankyňa žalovaného 4. septembra 2023 požiadala o odročenie z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky. Pôvodne sa malo pojednávanie uskutočniť 24. augusta 2023, ktoré ale súd odročil z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky znalca na 7. septembra 2023. V tento deň poverená zamestnankyňa žalovaného z dôvodu choroby požiadala o odročenie a súdu doručila doklad o práceneschopnosti. Nebolo možné spravodlivo požadovať v danej veci zastupovanie iným zamestnancom žalovaného vzhľadom na náročnosť prejednávanej veci tak, aby žalovanému bolo zabezpečené adekvátne právne zastúpenie. Týmto spôsobom odvolací súd odňal žalovanému možnosť konať pred súdom, nebolo mu umožnené vyjadriť sa k u všetkým skutočnostiam uvádzaným v odvolacom konaní, osobitne nebolo žalovanému umožnené zúčastniť sa a výsluchu znalca a klásť mu otázky. Zdôraznil, že v súdnom konaní bol celý čas zastúpený len poverenou zamestnankyňou, ktorá požiadala o odročenie pojednávania, pričom za daných okolností nebolo od súdu spravodlivé požadovať, aby za neho ako právnickú osobu konal iný zamestnanec. Dôležitosť výsluchu znalca a možnosť klásť mu otázky bola v odvolacom konaní zásadná pre meritórne rozhodnutie vo veci samej vo vzťahu k žalovanému, pretože rozsudok odvolacieho súdu vychádza z posúdenia predmetnej veci znalcom.

3.3. Žalovaný ďalej dôvodil, že odvolací súd pri hodnotení dôkazov vybočil z ústavne prípustného rámca postupu podľa § 191 CSP, ako aj z rámca stanoveného pre odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu podľa § 393 CSP. Deficity spočívajú vo svojvoľnom neudržateľnom prijatí skutkových záverov, v nedostatočnom a nepreskúmateľnom odôvodnení rozsudku, ktoré popiera zmysel a podstatu práva žalovaného na spravodlivý proces. Žalovaný namietal i arbitrárnosť rozsudku. V tomto smere poukázal na relevantnú judikatúru, z ktorej citoval (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/90/2017, 6Cdo/155/2017, 5Obo/71/2011, 3Cdo/40/2011, 3Cdo/181/2008, 4Cdo/235/2012, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 148/06, IV. ÚS 110/09, II. ÚS 138/09, II. ÚS 249/2012, II. ÚS 31/2016, III. ÚS 332/09, II. ÚS 148/06).

3.4. K znaleckému dokazovaniu žalovaný zdôraznil, že z o záverov znaleckého posudku vyplýva, že vhodnou manipuláciou so stavidlom toku Bátovec v mieste jeho zaústenia do rieky Ondava by bolo možné znížiť rozsah záplav na oboch dotknutých pozemkoch. Znalec ani raz s istotou neuviedol, že uvedeným konaním by sa zabránilo spôsobenej škode. Práve preto bolo potrebné na odvolacom

pojednávani vysvetliť skutkový stav z hľadiska ujasnenia si nejednotných a nejednoznačných stanovísk, a to aj kladením otázok znalcovi zo strany žalovaného. Súd prvej inštancie v rozsudku uviedol, že znalci v závere znaleckého dokazovania nedali jednoznačný záver, že správnu manipuláciu stavidla žalovaným by sa zabránilo zaplaveniu predmetných pozemkov. Taktiež bolo preukázané, že k zaplaveniu pozemkov žalobcu došlo cez melioračný kanál, ktorému chýba hradiaca konštrukcia, pričom žalovaný nemá v správe spätné klapky, ktoré v čase záplav na priepustoch Bátovského kanála chýbali. Keďže nebolo preukázané, že žalovaný porušil niektorú z povinností uvedených v § 48 vodného zákona, nebol preukázaný vznik zodpovednosti žalovaného za škodu. Zdôraznil, že súd v odvolacom konaní nevykonal znalecké dokazovanie, na základe ktorého by mohol uskutočniť nové hodnotenie dôkazov, pretože dospel k inému skutkovému zisteniu a odchyľil sa od skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie. Na pojednávanie predvolal znalca, ktorý vykonal znalecký posudok v konaní na súde prvej inštancie, a na základe ktorého súd prvej inštancie vyhodnotil, že žalovaný žiadne povinnosti neporušil. Odvolací súd sa od týchto skutkových zistení mohol odchyliť len na základe nového znaleckého posudku. V znaleckom posudku sa znalec nezaoberal povodňovou vlnou, ktorá bola v období od 1. júna 2010 do 4. júna 2010, nevypočítal objem povodňovej vlny, na ktorú skutočnosť žalovaný poukázal na pojednávaní odvolacieho súdu 18. septembra 2023.

3.5. V súdnej veci odvolací súd neskúmal mieru zavinenia, hoci zo znaleckých posudkov vyplýva, že k preliatiu koruny objektu priepustu nastalo v mieste melioračného kanála, z tohto miesta nastalo zaplavenie pozemkov žalobcu, pričom melioračné kanály sú v správe Hydromeliorizácie, š. p. Bratislava. Zdôraznil, že z o žiadneho znaleckého posudku, a ani z výpovede znalca, nevyplýva jednoznačné stanovisko, ktoré by uvádzalo, že by k zaplaveniu nedošlo, keby sa vykonalo zahradenie stavidla. V každom znaleckom posudku, aj vo výpovedi znalca je to popísané v teoretickej rovine, bez dávky istoty. Nebolo vyvrátené, že by k záplave nedošlo z akýchkoľvek podmienok, keďže v tom čase bola vyhlásená mimoriadna situácia, III. povodňový stupeň, pričom ide o tzv. vis major, ktorú nie je možné ovládať ani kontrolovať zo strany žalovaného. V tom čase sa jednalo o historicky vodný stav na rieke Ondava.

3.6. Ďalej namietal závery znaleckého posudku č. 2/2015 z 26. júna 2015, ktorý sa nezaoberal posúdením retenčnej schopnosti územia čiastkového povodia toku Bátovec vo vzťahu k funkčnosti melioračných zariadení, ktorá skutočnosť je podľa názoru žalovaného dôležitá pre rozhodnutie v spore, a to konkrétne posúdenie funkčnosti odvodňovacej sústavy, ktorá sa na pozemkoch nachádzala v čase vzniknutej situácie. Znalecký posudok považuje za jednostranný, nedostatočný a neukázanie kauzálnych súvislostí medzi dosiahnutou úrovňou vody v Ondave a zaplavenými pozemkami, čo uviedol a j v písomnom vyjadrení zo 17. mája 2018. Odvolací súd navyše posudok hodnotil nesprávnym spôsobom. Odvolací súd nesprávnym spôsobom posúdil spôsob manipulácie so stavidlom, pričom k vyjadreniu znalca ako aj k tvrdeniu žalobcu, že voda z povodia Bátovca odtiekla za 2 dni, má žalovaný značné výhrady. Vzhľadom na to, že v znaleckom posudku nie sú hydrologické údaje a nie je známe, aký zrážkovo-odtokový model znalec použil, o dvojstupňovom odstupe kulminácie prietokov na toku Ondava Bátovec je možné len polemizovať, ale nie o tom, že voda z povodia Bátovca odtiekla za 2 dni do Ondavy. Tie neodtiekli ani do príchodu druhej povodňovej vlny, ktorá prišla do nasýteného povodia a plnej kanálovej siete, s čím sa znalec v znaleckom posudku nezaoberal. Zamestnanci žalovaného sledovali vývoj hydrologickej situácie a vzhľadom na to, že nebolo pozorované ani v čase kulminácie na vodnom toku Ondava spätné prúdenie vody od Ondavy do Bátovca a z hornej časti povodia bol ešte stále prítok do Bátovca, správca toku ponechal stavidlo v polovyhradenej polohe, aby nespôsobil väčšie vzdutie vody z Bátovca do melioračného kanála a prítoku Rakovec, a tým väčšiu záplavu na pozemkoch. Ak by nastala situácia, že by prúdenie vody v mieste hydrotechnického zariadenia naznačovalo pretlačenie vody z Ondavy do Bátovca, správca toku by pristúpil k okamžitému zahradeniu za asistencie ťažkej techniky. V odôvodnení rozsudku odvolací súd neuviedol logické vysporiadanie sa s argumentáciou žalovaného, že ponechal stavidlo v polovyhradenej polohe, aby nespôsobil väčšie vzdutie vody a tým väčšiu záplavu.

3.7. Takisto sa odvolací súd v napadnutom rozsudku nezaoberal obligatórnou podmienkou zodpovednosti z a škodu, a to preukázaním zavinenia s tým, akú formu zavineného protiprávneho

konania na strane žalovaného identifikoval. Zdôraznil, že k zaplaveniu pozemkov nedošlo priamo preliatím vody cez hrádzu potoka Bátovec, ale cez melioračný kanál, ktorému dodnes chýba hradiaca konštrukcia, a ktorý nebol a nie je v správe žalovaného. Poukázal na to, že údaje odvolacieho súdu uvedené v bode 35. napadnutého rozsudku nie sú v súlade so znaleckým posudkom a nie sú podložené žiadnymi hydrotechnickými výpočtami. Zdôraznil, že v správe žalovaného je iba potok Bátovec a hrádzové stavidlo v mieste zaústenia potoka Bátovec do Ondavy. V rkm 0,500 pravostranne zaústuje melioračný kanál, ktorý nie je v správe žalovaného, ktorý mal slúžiť na odvodnenie predmetných pozemkov a na tomto kanáli v mieste jeho zaústenia chýbala hradiaca konštrukcia, ktorá by zamedzila spätnému vzdutiu vody z Bátovca do kanála. Táto technologická konštrukcia nie je súčasťou potoka Bátovec.

3.8. Ďalej namietal, že dňa 17. mája 2010 bol na rieke Ondava dosiahnutý historicky vodný stav spôsobený nadmernými zrážkami a úroveň prietoku zodpovedala 497,2 m³/s. Dňa 18. mája 2009 bola Krajským úradom v Košiciach a Obvodným úradom v Michalovciach vyhlásená mimoriadna situácia v územnom obvode Michalovce. Obecný úrad v Rakovci nad Ondavou vyhlásil v dňoch 17. až 18. mája 2010 a 3. až 4. júna 2010 tretí povodňový stupeň na rieke Ondava. V dôsledku nadmerných zrážok, ktoré spôsobili neúmerné navýšenie hladiny viacerých vodných tokov, medzi nimi aj vodného toku Bátovec, došlo k preliatiu vodnej hrádze. Uvedené preliatie hrádze, a tým aj zaplavenie a zamokrenie pozemkov v užívaní žalobcu, vzniklo na základe pôsobenia vyššej sily bez pričinenia a zavinenia žalovaného, práve v dôsledku nadmerných zrážok. Vis major sa vo všeobecnej teórii práva považuje za jednu z okolností vylučujúcich zodpovednosť, ktorej pôsobenie nie je možné nijakým spôsobom ovplyvniť. Žalovaný ako správca vodného toku si dôsledne plní povinnosti ustanovené vodným zákonom a inými právnymi predpismi, pričom z jeho strany nedošlo k žiadnemu protiprávnemu konaniu v podobe porušenia uvedených právnych predpisov. Podľa odvolacieho súdu k mimoriadnej udalosti v danom prípade nedošlo. Odvolací súd tejto právnej otázky nevenoval dostatočnú pozornosť, keď v bode 37. iba konštatoval, že uvedený skutkový stav v predmetnej veci nie je možné definovať ako mimoriadnu udalosť, pretože nepostačuje iba vyhlásenie mimoriadnej situácie. Absentovalo právne a logické odôvodnenie, prečo preliatie hrádze a zaplavenie pozemkov v užívaní žalobcu, ktoré vzniklo na základe pôsobenia vyššej sily bez pričinenia a zavinenia žalovaného v dôsledku nadmerných zrážok, nie je považované za mimoriadnu udalosť.

3.9. Interpretácia a vymedzenie mimoriadnej udalosti podľa § 3 ods. 2 písm. a) zákona o civilnej ochrane obyvateľstva na účely jej aplikácie a interpretácie § 49 ods. 5 zákona o vodách má zásadný význam pre základné vyhodnotenie otázky liberácie žalovaného. V tomto smere namietal i nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), resp. § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Podľa jeho názoru nedošlo k naplneniu základných podmienok vzniku zodpovednostného vzťahu podľa § 420 a § 420a Občianskeho zákonníka. Poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/32/2014 z 24. februára 2016, podľa ktorého škoda môže nastať a ako dôsledok neodvratiteľnej udalosti, kvalifikovanej náhody vis major, ktorá vylučuje všeobecnú zodpovednosť z a škodu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka a v prípade, že táto udalosť nemala pôvod v prevádzkovej činnosti, je liberačným dôvodom aj pokiaľ ide o osobitnú zodpovednosť v zmysle § 420a Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 49 ods. 5 vodného zákona ako lex specialis ide ešte ďalej, vylučuje zodpovednosť za škodu, ktorá nastala ako dôsledok mimoriadnej udalosti alebo užívania vodného toku. Je tomu tak preto, že vodné toky sú prírodné živly, ktoré nikdy nebudú podliehať absolútne ľudskej kontrole, nie je vždy v ľudských silách ich pôsobenie predvídať a zabrániť pôsobeniu ničivej sily prírody. Z tohto dôvodu je naplnená skutková podstata mimoriadnej udalosti. Odvolací súd nerešpektoval kogentnú právnu normu § 49 ods. 5 zákona o vodách. Mimoriadnu udalosť podľa § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva odvolací súd arbitrárnym spôsobom interpretoval, pričom poprel podstatu a zmysel uvedených ustanovení. Zdôraznil, že v čase záplav, kedy došlo k zaplaveniu predmetných pozemkov žalobcu, bola vyhlásená mimoriadna situácia, pričom v zmysle § 49 ods. 5 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva v spojení s § 3b vodného zákona je vylúčená zodpovednosť žalovaného ako správcu vodného toku za škody, ktoré vzniknú v dôsledku mimoriadnej situácie. Mal za to, že daný liberačný dôvod vylučuje zodpovednosť žalovaného.

3.10. Podstatnou právnou otázkou v konaní bolo, či žalovaný zodpovedá za vzniknutú škodu podľa § 48 ods. 3 vodného zákona. Zásadným bolo vyhodnotenie splnenia podmienok liberácie podľa § 49 ods. 5 vodného zákona, konkrétne toho, či v danom prípade nastala mimoriadna udalosť podľa § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva. Rozhodujúcim právnym posúdením je teda posúdenie toho, či interpretácia pojmu mimoriadna udalosť a s ňou priamo spojený rozsah liberácie správcu vodného toku ustálený odvolacím súdom je správny alebo nie. Je potrebné vyriešiť právnu otázku spočívajúcu v interpretácii pojmu mimoriadna udalosť podľa § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva na prípady zvýšenia prietokov riek v dôsledku nadmerných zrážok a tiež následnú interpretáciu liberácie správcu vodného toku podľa § 49 ods. 5 vodného zákona. Odvolací súd podľa žalovaného nesprávne interpretoval rozsah jeho zodpovednosti za porušenie § 48 ods. 3 v spojení s § 49 ods. 5 vodného zákona, a to v súvislosti s nesprávnou interpretáciou pojmu mimoriadnej udalosti podľa § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva zo strany odvolacieho súdu.

3.11. Konceptne nesprávne právne vymedzenie, že tretí povodňový stupeň na rieke Ondava v dôsledku nadmerných zrážok, ktoré spôsobili neúmerné navýšenie hladiny viacerých vodných tokov, medzi nimi aj vodného toku Bátovec, pričom došlo k preliatiu vodnej hrádze, nie je mimoriadnou udalosťou na účely vyhodnotenia existencie liberačného dôvodu podľa § 49 ods. 5 zákona o vodách, malo vplyv na celý priebeh celého súdneho konania.

4. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril tak, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je daný. Súd riadne odôvodnil, prečo vykonal pojednávanie dňa 7. septembra 2023 aj v neprítomnosti žalovaného. M., zamestnankyňa žalovaného, žiadala odročiť pojednávanie z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky, a to deň pred pojednávaním. Pretože súd neakceptoval žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky, tak to riešila cez práceneschopnosť. Jej práceneschopnosť však trvala iba v deň pojednávania 7. septembra 2023, ako dôvod je všeobecne na potvrdení uvedené choroba. Pokiaľ M. dlhodobo plánovala dovolenku, tak sa na pojednávanie mal pripraviť iný zamestnanec žalovaného, ktorý by bol pripravený i v prípade jej práceneschopnosti. Poukázal na to, že spor trval už 11 rokov. Navyiac, 7. septembra 2023 súd nerozhodol, pojednávanie bolo odročené na 14. septembra 2023, kde došlo k odročению tohto pojednávania až na deň 27. septembra 2023. V rámci tejto lehoty žalovaný mal právo oboznámiť sa s priebehom a obsahom pojednávania zo 7. septembra 2023 a mal sa právo k nemu vyjadriť, podať návrhy, či stanoviská. Žalovaný nenavrhol opätovne vypočúť znalca a nemal ani iné návrhy na doplnenie dokazovania.

4.1. V bodoch 26. až 32. dovolania žalovaný vytrháva veci z kontextu. Krajský súd vykonal vo veci opätovne dokazovanie, výpoveď znalca na pojednávaní vyhodnotil samostatne a v spojení s inými dôkazmi. Krajský súd riadne odôvodnil svoje rozhodnutie a svoje úvahy.

4.2. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, taktiež nie je daný. Nespokojnosť žalovaného s rozsudkom neznamená, že súd vyhodnotil dôkazy nesprávne. V konaní bolo znaleckým dokazovaním preukázané, že k zaplaveniu pozemkov žalobcu došlo v dôsledku toho, že hradidlo, ktoré sa nachádza na výstupe ochrannej hrádze Bátovského kanála, čiže na vstupe do rieky Ondava, nebolo osadené, resp. bolo v polovyhradenej polohe. V dôsledku toho sa voda z rieky Ondavy vliala do Bátovského kanála a následne do melioračného kanála a na polia žalobcu. Z vykonaného znaleckého dokazovania, ale aj z obhliadky na mieste samom vyplýva, že dôvodom, prečo došlo k zaplaveniu pozemkov žalobcu, bolo práve nefunkčné stavidlo na rieke Ondava a nesprávna manipulácia s týmto stavidlom, kde sa potok Bátovec vlieva do Ondavy, teda išlo o pochybenie žalovaného a nesplnenie si povinností vyplývajúcich zo zákona. Žalovaný ako správca vodného toku Ondava a Bátovec nemanipuloval so stavidlom na rieke Ondava, lebo bolo ukradnuté. Až po záplavách došlo k oprave stavidla a hradidla na tomto vodnom toku, teda došlo k jeho sfunkčneniu. Táto skutočnosť vyplýva z listu žalovaného, ktorý je v spise ako dôkaz. Ako to vyplýva z vykonaného znaleckého dokazovania, ale aj iných dôkazov, ak by bolo funkčné stavidlo na vodnom toku Ondava v mieste vyústenia vodného toku Bátovec do Ondavy a žalovaný by s ním správne manipuloval, k zaplaveniu pozemkov by nedošlo. Znalec pri výsluchu jednoznačne uviedol, že voda z Ondavy sa pretláčala cez nefunkčné stavidlo do Bátovského kanála a z toho do melioračného kanála a z nich na polia žalobcu (výsluch znalca 6. apríla 2018). Znalec taktiež uviedol, že príčinou,

prečo sa voda vylievala, nebola povodňová vlna, ktorá sa vytvárala na povodiach Bátovec, Rakovec a Ondava. Znalec uviedol, že k zaplaveniu pozemkov by nedošlo, ak by stavidlo na vyústení Bátovca do Ondavy bolo, a ak by sa s ním správne manipulovalo. Jednou z povinností žalovaného, ako správcu vodného toku, bolo udržiavať korytá v stave, ktorý zabezpečuje ich prirodzenú alebo projektovanú prietochnosť a hĺbku vody, prevádzkovať a udržiavať v riadnom stave vodné stavby zabezpečujúce funkcie vodného toku alebo slúžiace vodnému toku, ktoré má správca vodného toku v správe alebo v užívaní, prípadne je povinný ich prevádzkovať z iného dôvodu, zabezpečovať ochranu pred povodňami podľa osobitného predpisu a odvádzanie alebo prečerpávanie vnútorných vôd (§ 48 ods. 3 písm. b), g), n) vodného zákona). Podľa § 7 ods. 1 a 2 zákona č. 666/2004 Z. z. žalovaný bol povinný vykonávať povodňové prehliadky, ktoré nevykonával. Žalovaný tvrdí, že spätné klapky nachádzajúce sa v Bátovskom kanáli nemá v svojej evidencii, preto ich nemá v správe. Tu je potrebné uviesť, že žalovaný má v správe rieku Ondavu, aj Bátovský kanál. Ak má v správe Bátovský kanál, tak je logické, že musí mať v správe aj spätné klapky, ktoré sa v tomto kanáli nachádzajú. Prvotnou príčinou záplav polí žalobcu bolo pretečenie vody z rieky Ondava do Bátovského kanála, a z toho do melioračného kanála. Ak by bolo funkčné stavidlo na vyústení Bátovca do Ondavy, k pretečeniu vody by nedošlo. Tvrdenie, že správca ponechal stavidlo v polovyradennej polohe nie je pravdivé, v liste pred súdnym konaním sami tvrdili, že stavidlo bolo ukradnuté. Ak chýbala hradiaca konštrukcia z Bátovského kanála do melioračného kanála, tak správca vodného toku bol povinný v súlade s § 48 ods. 3 písm. m) vodného zákona oznámiť túto skutočnosť orgánu štátnej vodnej správy, pokiaľ tvrdí, že on nebol správcom tejto hradiacej konštrukcie. Pokiaľ bol jej správcom, tak ju mal opraviť. Vykonaným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že k zaplaveniu pozemkov žalobcu došlo v dôsledku nefunkčnej zábrany, stavidla na vyústení Bátovca do Ondavy. Škoda nebola spôsobená mimoriadnou udalosťou (zrážkami), ale nefunkčným stavidlom, ktoré bolo vybudované práve kvôli tomu, aby nedochádzalo k záplavám. Čo sa týka výšky škody, tá nebola spochybnená. Krajský súd rozhodol správne a v súlade so zákonom aj s čl. 2 ods. 3 Ústavy SR. Navrhol, aby súd dovolanie odmietol a zaviazal žalovaného na náhradu trov konania žalobcu v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nie je možné vyhovieť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

7. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. písm. b) CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ

nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade namietanej dovolateľom.

12. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania odvodil v prvom rade z § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, oprel o tvrdenie, že odvolací súd vykonal dokazovanie na pojednávaní, z ktorého sa žalovaný ospravedlnil, a ktoré navrhol odročiť z dôvodu práceneschopnosti zamestnankyne žalovaného, v dôsledku čoho nemal možnosť klásť otázky na pojednávaní vypočutému znalcovi; že rozhodnutie odvolacieho súdu je zmätočné, lebo odvolací súd rozhodol v rozpore s vykonaným dokazovaním a rozhodnutie neobsahuje riadne a presvedčivé odôvodnenie, pretože krajský súd sa nevysporiadal so všetkými argumentami žalovaného. Taktiež namietal arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia.

13. Pokiaľ ide o námietku, že odvolací súd vykonal dokazovanie na pojednávaní dňa 7. septembra 2023, z ktorého sa žalovaný ospravedlnil, a ktoré navrhol odročiť z dôvodu dlhodobu plánovej dovolenky, resp. práceneschopnosti poverenej zamestnankyne žalovaného, dovolací súd poznamenáva, že podľa § 183 ods. 1 CSP sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť. Súd môže posudzovať žiadosť účastníka o odročenie pojednávania len z hľadiska dôležitých dôvodov, existenciu ktorých môže preveriť zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase rozhodovania o tejto žiadosti účastníka. Dôvodnosť žiadosti o odročenie pojednávania posudzuje súd preto predovšetkým z hľadiska preukázania skutočností, z ktorej účastník vyvodzuje existenciu dôležitého dôvodu. Pokiaľ uvedená skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o tejto žiadosti účastníka hodnoverne preukázaná, zostáva jeho žiadosť iba v rovine nepodložených tvrdení (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/168/2010).

13.1. Dôležitý dôvod môže byť vyvodzovaný len zo skutočností, ktorá je vo vzťahu k súdnemu konaniu a nariadenému pojednávaniu s o zreteľom na všetky okolnosti vážna (svojou povahou znemožňujúca každej strane sporu za rovnakých okolností účasť na súdnom pojednávaní), súčasne nepredvídateľná (neočakávaná), neodvratiteľná (neumožňujúca strane sporu prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhla (vzhlľadom na časové súvislosti nedovoľujúca uskutočniť kroky vedúce k účasti na pojednávaní).

13.2. V súdnej veci žalovaný koná (konal) prostredníctvom poverenej zamestnankyne, M. Z.. Odvolací súd vytýčil pojednávanie na 24. augusta 2023, na ktoré predvolal strany sporu i znalca doc. Ing. A. C., CSc. Z dôvodu dlhodobej plánovanej dovolenky znalca, ktorého výsluch odvolací súd považoval za potrebný pre rozhodnutie vo veci, bolo pojednávanie odročené na 7. septembra 2023, ktorá skutočnosť bola žalovanému oznámená písomne dňa 14. augusta 2023. Až o tri týždne neskôr, dňa 4. septembra 2023 (teda tri dni pred samotným pojednávaním) požiadal žalovaný o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky poverenej zamestnankyne žalovaného. Odvolací súd, správne vzhľadom na opísané okolnosti veci nevyhodnotiac tento dôvod ako dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania, v súlade s § 183 ods. 4 CSP oznámil dňa 6. septembra 2023 žalovanému, že jeho návrhu na odročenie pojednávania nevyhovelo. Dňa 7. septembra 2023 požiadal žalovaný o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti poverenej zamestnankyne žalovaného.

13.3. Súdna prax vo všeobecnosti riešila otázku kolízie pojednávania alebo zdravotného stavu ako dôvodu pre odročenie termínu pojednávania. V rozhodovacej praxi súdov sa choroba preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou považuje za dôležitý dôvod (obdobne judikát R 31/95). Zdravotný stav strany sporu (fyzickej osoby) je dôvodom na odročenie pojednávania, ak je súdu včas preukázaný vyjadrením lekára, že konkrétna osoba nie je schopná bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa na pojednávaní (obdobne judikát R 132/2014). Na preukázanie zlyhania zdravotného stavu znemožňujúceho osobnú účasť na súdnom pojednávaní nemusí byť vystavený doklad o práceneschopnosti, ale postačuje akékoľvek dôveryhodné lekárske potvrdenie preukazujúce takú závažnosť zdravotného stavu, pre ktorú sa konkrétna fyzická osoba skutočne nemôže dostaviť na súd a pojednávanie absolvovať. Uvedenú interpretáciu aproboval aj Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 226/2018.

13.4. Žalovaný k žiadosti o odročenie pojednávania pripojil Odpis potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti zamestnankyne, v ktorom je ako dôvod práceneschopnosti uvedené: „choroba“, neschopný práce: „7. septembra 2023“, dátum konca práceneschopnosti „7. septembra 2023“.

13.5. Z uvedeného je zrejmé, že žalovanému sa nepodarilo preukázať, že zdravotný stav jeho poverenej zamestnankyne je tak závažný, že menovaná nie je schopná bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa na pojednávaní a postupu odvolacieho súdu, ktorý za danej procesnej situácie, ani tejto žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania 7. septembra 2023, vo veci konal, tak niet čo vytknúť.

13.6. Dovolací súd zdôrazňuje, že obsahom základného práva na verejné prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, nie je povinnosť súdu vyhovieť akejkoľvek jeho žiadosti na odročenie pojednávania. Posúdenie opodstatnenosti „dôležitého dôvodu“ v každom konkrétnom prípade patrí výlučne do právomoci konajúceho súdu (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. januára 1999 sp. zn. I. ÚS 68/1998). Rovnaký právny názor vyplýva i z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, napr. rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/77/2002, 1Cdo/136/2010 a iné.

13.7. Vo vzťahu k argumentácii žalovaného o tom, že v dôsledku vykonania pojednávania odvolacím súdom dňa 7. septembra 2023 v jeho neprítomnosti, mu bolo odňaté právo vyjadriť sa k výsluchu znalca (vypočutého na pojednávaní), klásť mu otázky, prípadne navrhnúť ďalšie dokazovanie, dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd vo veci dňa 7. septembra 2023 nerozhodol. Pojednávanie odročil na 14. septembra 2023, na ktorom pojednávaní sa žalovaný zúčastnil a o. i. sa vyjadril k výsledkom znaleckého dokazovania, znalca však k ďalším otázkam dopočuť nenavrhol a ani nenavrhol vykonať iné dokazovanie. Rozsudok bol verejne vyhlásený až dňa 27. septembra 2023. Odvolací súd teda objektívne poskytol žalovanému možnosť k veci a k vykonanému dokazovaniu sa vyjadriť, prípadne navrhnúť vo veci ďalšie dôkazy a jeho procesný postup nemožno v žiadnom prípade vyhodnotiť ako porušujúci právo žalovaného na spravodlivý proces.

14. Žalovaný v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v dovolaní namieta nedostatky v procese dokazovania, jeho hodnotenia, nevykonanie dôkazov, nesprávne zistenie skutkového stavu veci a jeho nesprávne vyhodnotenie odvolacím súdom.

15. Dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999, R 6/2000).

16. Procesné oprávnenie navrhovať dôkazy žalovaný v danom spore aj využil, nebolo mu odňaté. Pokiaľ súdy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalovaného, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalovanému realizáciu procesných práv priznaných mu CSP. Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil.

17. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porovnaj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

18. Z ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, že zásah do základného práva na súdnu ochranu, či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

19. Žalovaný v tomto smere namieta, že odvolací súd nevykonal vo veci znalecké dokazovanie, výlučne na základe ktorého by mohol uskutočniť nové hodnotenie dôkazov a dospieť k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie.

19.1. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

20. Zásada, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie,

odlišne posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci, vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Odvolací súd tak urobí v prípade, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/131/2009). Povinnosť zopakovať v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danom spore, vyjadruje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. septembra 2014 sp. zn. II. ÚS 506/2013, podľa ktorého odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru druhostupňového súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred prvostupňovým súdom.

20.1. Súd prvej inštancie žalobu zamietol s odôvodnením, že vykonaným znaleckým dokazovaním nebolo jednoznačne preukázané, že žalovaný porušil niektorú z povinností uvedených v § 48 zákona o vodách a taktiež mal za to, že v zmysle § 49 ods. 5 zákona o vodách v spojení s § 3b zákona o civilnej ochrane obyvateľstva je vylúčená zodpovednosť žalovaného ako správcu vodného toku za škody, ktoré vzniknú v dôsledku mimoriadnej situácie. Napadnutým rozsudkom odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, a to tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

20.2. Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd dospel k odlišným skutkovým záverom o tom, že žalovaný „v čase záplav nezabezpečil správnu manipuláciu hradidla na výstupe ochrannej hrádze Bátovského kanála, čím došlo k preliatiu rieky Ondava do ochrannej hrádze Bátovského kanála z dôvodu, že technické zariadenie tzv. hradidlo umiestnené na výstupe ochrannej hrádze Bátovského kanála, t. j. na vstupe do rieky Ondava nebolo osadené. Rovnako porušil svoju právnu povinnosť, ak nezabezpečil priepusty spätnými klapkami, prostredníctvom ktorých došlo k zaplaveniu obhospodarovaných pozemkov žalobcom“ (bod 33. napadnutého rozsudku), na základe čoho právne uzavrel, že žalovaný svojím konaním porušil § 48 ods. 4 písm. g) zákona o vodách.

20.3. V súvislosti s tým odvolací súd riadne nariadil pojednávanie, na ktorom zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu, konkrétne dopytal znalca znaleckého ústavu, ktorý vyhotovil znalecký posudok doručený stranám v priebehu prvoinštančného konania a umožnil stranám sporu vyjadriť sa k veci. Vzhľadom na to, že svoje zmeňujúce rozhodnutie založil na odlišnom (skutkovom) vyhodnotení záverov znaleckého dokazovania a na odlišnom právom posúdení zodpovednosti žalovaného ako správcu vodného toku, nemožno vo vzťahu k postupu odvolacieho súdu dospieť k záveru o existencii procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd pripomína, že Civilný sporový poriadok neobmedzuje odvolací súd čo do rozsahu dokazovania, ani neobsahuje nijaký „kvalitatívny aspekt“, teda nelimituje odvolací súd v tom, k akým skutkovým záverom dospeje. „Právo odvolacieho súdu urobiť si vlastné skutkové zistenia vyplýva aj z § 382, § 383 a § 384. Táto úprava tak plne rešpektuje princíp právnej istoty, ako aj princíp procesnej ekonomie.“ (BARICOVÁ, Jana, § 384 [Dokazovanie na odvolacom súde]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1443, marg. č. 8).

20.4. Dovolací súd zdôrazňuje, že v súdnej veci žalovaný pred odvolacím súdom nenavrhol nové znalecké dokazovanie, ani prípadné doplnenie dokazovania inými dôkazmi, obmedzil sa len na subjektívne spochybnenie správnosti záverov znaleckého dokazovania (vyjadrenie k odvolaniu, vyjadrenie na pojednávaní odvolacieho súdu dňa 14. septembra 2023).

21. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní majoritne spochybňoval vykonané dokazovanie a zistenie skutkového stavu a navádzoval vlastné hodnotenie dôkazov a zistenie skutkových okolností smerujúcich k založeniu svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore tvrdiac, že jeho postup v danej situácii bol

správny a zákonný, pričom zo žiadneho dôkazu nevyplýva jednoznačný záver o tom, že by k zaplaveniu pozemkov nedošlo za situácie, ak by konal inak, dovolací súd zdôrazňuje, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Dovolací súd ďalej zastáva názor, že vyhodnotenie toho, či sa vhodnou manipuláciou so stavidlom na toku Bátovec mohlo zabrániť škode alebo nie, a či ku vzniku škody došlo spôsobom, opísaným v žalobe, je otázkou skutkovou a jej riešenie jednoznačne vychádza zo skutkových zistení vo veci. Zodpovedanie predmetnej otázky je výsledkom vykonaného dokazovania v danom spore. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedená námietka dovolateľa predstavuje jeho prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a skutkovým záverom, keď sa dovolateľ bez ďalšieho nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena ohľadom porušenia povinností z o strany žalovaného žalobcom, čo nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

22. Ani nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, osobitne znaleckého dokazovania, ktoré dovolateľ naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovoláciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal (v danom prípade súd prvej inštancie, aj odvolací súd), pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

23. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). Dovolací súd nezistil v postupe odvolacieho súdu dovolateľom vytýkané nedostatky v procese dokazovania.

24. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, z obsahu spisu nevyplývajú.

25. Dovolateľ ďalej namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými argumentami žalovaného. Dovolateľ argumentuje, že odvolací súd sa v odvolacom rozsudku nedostatočne zaoberal obligatórnou podmienkou zodpovednosti z a škodu, a to preukázaním zavinenia s tým, akú formu zavineného protiprávneho konania n a strane žalovaného

identifikoval; jeho argumentáciou o tom, že ponechal stavidlo v polovyradenej polohe, aby nespôsobil väčšie vzduštie vody a tým väčšiu záplavu; ani nevysvetlil, prečo preliatie hrádze a zaplavenie pozemkov v užívaní žalobcu, ktoré vzniklo na základe pôsobenia vyššej sily bez pričinenia a zavinenia žalovaného v dôsledku nadmerných zrážok, nie je považované za mimoriadnu udalosť.

25.1. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

25.2. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

25.3. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priesťahujú sa pravidlám logického uvažovania.

25.4. K arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorú dovolateľ namietal, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo viacerých svojich rozhodnutiach, napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

26. Po preskúmaní obsahu spisu a dovolaní napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené. Dovolací súd nezistil, že by v

danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

26.1. Odvolací súd odôvodnil zmeňujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Z obsahu odôvodnenia preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v dôvodoch rozsudku vysvetlil, prečo pristúpil k zmene rozsudku súdu prvej inštancie (bod 10. napadnutého rozsudku) a opísal výsledky dokazovania doplneného odvolacím súdom (body 12. až 16. napadnutého rozsudku). Odvolací súd uviedol skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil argumentáciu dovolateľa.

26.2. Čo sa týka otázky (formy) zavinenia žalovaného, odvolací súd v bode 19. až 22. napadnutého rozsudku citoval § 420 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 48 ods. 1, 4 písm. g) a n), § 49 ods. 5 zákona o vodách a v bodoch 23. a 24. napadnutého rozsudku uviedol: „Z citovaného zákonného ustanovenia § 48 ods. 4 písm. g) je zrejme, že žalovaný ako správca vodného toku má povinnosť prevádzkovať a udržiavať v riadnom stave vodné stavby zabezpečujúce funkcie vodného toku alebo slúžiace vodnému toku a má povinnosť zabezpečovať ochranu pred povodňami. Pri porušení uvedených povinností je daná zodpovednosť žalovaného za prípadnú vzniknutú škodu. Žalovaný ako správca vodného toku však nezodpovedá za škody spôsobené mimoriadnou udalosťou a za škody vzniknuté užívaním vodných tokov (§ 49 ods. 5 zákona č. 365/2004 Z. z.).“ V bode 33. rozsudku po zhodnotení výsledkov dokazovania uzavrel: „Vzhľadom na výsledky doplneného dokazovania v rámci odvolacieho konania možno dospieť k záveru, že žalovaný ako správca vodného toku porušil právnu povinnosť v citovanom ustanovení § 48 ods. 4 písm. g) zákona č. 364/2004 Z. z., t. j. prevádzkovať a udržiavať v riadnom stave vodné stavby zabezpečujúce funkcie vodného toku, resp. slúžiace vodnému toku, ak v čase záplav nezabezpečil správnu manipuláciu hradidla na výustí ochrannej hrádze Bátovského kanála, čím došlo k preliatiu rieky Ondava do ochrannej hrádze Bátovského kanála z dôvodu, že technické zariadenie tzv. hradidlo umiestnené na výustí ochrannej hrádze Bátovského kanála, t. j. na vstupe do rieky Ondava nebolo osadené. Rovnako porušil svoju právnu povinnosť, ak nezabezpečil priepusty spätnými klapkami, prostredníctvom ktorých došlo k zaplaveniu obhospodarováných pozemkov žalobcom.“ Z uvedeného je zrejme, že zodpovednosť žalovaného odvolací súd v súdnej veci podradil pod všeobecnú zodpovednosť za škodu (§ 420 Občianskeho zákonníka), ktorá spočíva v zavinení škodcu, pričom zavinenie škodcu sa podľa zákona predpokladá (presumpcia zavinenia). Zodpovednosť sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil (§ 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka), pričom ustanovenie § 49 ods. 5 vodného zákona ako lex specialis navyiac zbavuje správcu vodného toku zodpovednosti za škodu, ktorá nastala ako dôsledok mimoriadnej udalosti alebo užívania vodného toku. Z uvedeného hľadiska nebolo preto potrebné, aby sa odvolací súd v napadnutom rozsudku osobitne zaoberal formou zavinenia žalovaného, pretože otázka, či išlo zo strany žalovaného o úmysel alebo o nedbanlivosť, nemá na právne posúdenie veci vplyv. Jedinou rozhodujúcou otázkou v súdnej veci bolo, či žalovaný uniesol v konaní dôkazné bremeno a preukázal svoje tvrdenie, že škodu nezavinil, resp. že škoda vznikla ako dôsledok mimoriadnej udalosti alebo užívania vodného toku.

27. K nesúhlasu žalovaného o neunesení dôkazného bremena ohľadom toho, že neporušil žiadnu zákonnú povinnosť a nezavinil vznik škody na strane žalobcu, vrátane argumentácie, že stavidlo ponechal v polovyhradenej polohe, aby nespôsobil väčšiu záplavu, dovolací súd poznamenáva, že dôkazné bremeno predstavuje súhrn pravidiel umožňujúcich súdu rozhodnúť v spore, je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Neunesenie dôkazného bremena v sebe obsahuje procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia, a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté v spore v jej neprospech. Podstatou inštitútu bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci je,

plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany konania. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci.

27.1. Procesná aktivita strán sporu v zmysle čl. 8 CSP a § 149 CSP a ich zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena v kontradiktórnom sporovom konaní leží výlučne na stranách sporu. Povinnosť strany sporu preukázať vlastné tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoje právo, nemôže byť prenášaná na protistranu, pretože by to bolo v rozpore so základnými princípmi kontradiktórneho procesu, ako aj s princípom zodpovednosti za unesenie dôkazného bremena a princípom formálnej pravdy uplatňovanej v sporovom konaní.

27.2. Preto pokiaľ žalovaný svoju procesnú obranu založil na tom, že svojím konaním neporušil žiadnu zákonnú povinnosť a nezavinil vznik škody, bolo jeho povinnosťou nielen tvrdiť skutočnosti, ale ich aj preukázať. Vzhľadom na záver odvolacieho súdu ale žalovaný uvedenú povinnosť nespĺnil, dôsledkom čoho bol jeho neúspech v spore, ktorý sa prejavil vyhovením žalobe. Povinnosť tvrdenia strany sporu a podopretia svojho tvrdenia dôkazmi v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP, procesné povinnosti a procesné bremená). Pokiaľ žalovaný neunesol túto svoju povinnosť, nemôže svoju nespĺnenú povinnosť unesenia dôkazného bremena zastierať, či zamieňať tvrdením o nesprávnych, či neúplných skutkových zisteniach a právnom posúdení sporu.

28. S uvedeným úzko súvisí i dovolacia námietka žalovaného, že odvolací súd nevysvetlil, prečo preliatie hrádze a zaplavenie pozemkov v užívaní žalobcu, ktoré vzniklo na základe pôsobenia vyššej sily bez pričinenia a zavinenia žalovaného v dôsledku nadmerných zrážok, nie je považované za mimoriadnu udalosť.

28.1. Z obsahu napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd skutkovo pri rozhodovaní vychádzal i z toho, že „v mesiaci máj a jún 2010 v dôsledku silných dažďov nastala kritická situácia na rieke Ondava. V tejto súvislosti Obecný úrad Rakovec nad Ondavou v dňoch 17.- 18. mája 2010 a 3. - 4. júna 2010 z dôvodu ohrozenia na toku rieky Ondava vyhlásil tretí stupeň povodňovej aktivity“ (bod 26. napadnutého rozsudku). Ďalej v bode 35. vysvetlil, že „Prvotnou príčinou škody však nebola povodňová vlna, ale prienik vody z Ondavy do Bátovského kanála v dôsledku nefunkčného stavidla. Je nesporné, že úlohou stavidla je zamedziť prítok vody z rieky Ondava pri zvýšených vodných stavoch do koryta toku Bátovec.“ A v bode 35. rozsudku uzavrel, že „vyhlásenie mimoriadnej situácie samo osebe nemožno považovať za mimoriadnu udalosť“ z bavujúcu žalovaného zodpovednosti za škodu v zmysle § 49 ods. 2 vodného zákona.

28.2. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd pri rozhodnutí nevychádzal zo záveru, že nadmerné zrážky v rozhodnom období, ktoré spôsobili neúmerne navýšenie hladiny viacerých vodných tokov bez pričinenia a zavinenia žalovaného, nie je možné považovať za mimoriadnu udalosť, ako sa mylne domnieva žalovaný, ale zo záveru, že príčinou vzniku škody v rozhodovanej veci nebola povodňová vlna a záplava, ale nesprávna manipulácia s hradidlom a nezabezpečenie priepustov spätnými klapkami, prostredníctvom ktorých došlo k zaplaveniu obhospodarovaných pozemkov žalobcom. So súvisiacou námietkou žalovaného, že uvedené hradidlo, ako aj spätné klapky na priepustoch nepatrili do jeho správy, sa pritom odvolací súd riadne vysporiadal v bode 34. napadnutého rozsudku.

28.3. Uvedená dovolacia námietka žalovaného (bod 28. tohto rozhodnutia) tak dôvodná nebola.

29. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Skutočnosť, že sa dovolateľ nestotožňuje s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, rozsahom a výsledkom vykonaného dokazovania, nezakladá dôvodnosť podaného dovolania. Aj stabilná rozhodovacia prax ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011)

rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok.

30. Vo vzťahu k dovolaniu žalovaného podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd tak uzatvára, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by v konaní nižších súdov došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces, alebo že by odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti spočívajúcu v nepreskúmateľnosti, či arbitrárnosti, extrémnom nesúlade skutkových záverov s vykonaným dokazovaním v zmysle § 420 písm. f) CSP.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

31. Dovolateľ v dovolaní taktiež argumentuje nesprávnym právnym posúdením veci nižšími súdmi a výslovne namieta dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

32. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

33. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

34. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

35. Na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a) až c) ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré o. i. patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

36. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP).

37. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) alebo či ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), či právnu otázku, ktorá je rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

38. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

39. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože pre rozhodnutie podstatná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ.

40. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a (zároveň) § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd v iných právnych veciach (viď napr. rozhodnutia sp. zn. 6Cdo/185/2016, 3Cdo/21/2017) uviedol, že „uplatnenie oboch dovolacích dôvodov naraz (t. j. dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP) sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje - odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.“ Podobne v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/123/2017 najvyšší súd k možnosti vyvodzovania prípustnosti dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a zároveň písm. b) a c) CSP uviedol, že „súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálene a zároveň, že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne.“ Uvedené rozhodnutie prešlo i testom ústavnosti, keď ústavný súd sťažnosť, ktorá bola podaná proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 644/2017).

41. Žalovaný (nepřípustne) vyvodzujúc prípustnosť dovolania súčasne z § 421 ods. 1 písm. a) i b) CSP, nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že v rozhodovanej veci nedošlo k mimoriadnej udalosti, keď tretí povodňový stupeň na rieke Ondava v dôsledku nadmerných zrážok, ktoré spôsobili neúmerné navýšenie hladiny viacerých vodných tokov, medzi nimi aj vodného toku Bátovec, pričom došlo k preliatiu vodnej hrádze, nepovažoval za mimoriadnu udalosť, v dôsledku čoho nesprávne právne posúdil existenciu zodpovednosti žalovaného za škodu podľa § 48 ods. 3 vodného zákona, resp. nenaplnenie liberáčného dôvodu podľa § 48 ods. 5 vodného zákona. Poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/32/2014 z 24. februára 2016, v ktorom sa uvádza, že „škoda môže nastať a ako dôsledok neodvratiteľnej udalosti, kvalifikovanej náhody vis major, ktorá vylučuje všeobecnú zodpovednosť za škodu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka a v prípade, že táto udalosť nemala pôvod v prevádzkovej činnosti, je liberáčným dôvodom aj pokiaľ ide o osobitnú zodpovednosť v zmysle § 420a Občianskeho zákonníka.“

41.1. V tomto smere je potrebné opätovne uviesť, že v rozhodovanej veci z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na konštatovaní, že tretí povodňový stupeň na rieke Ondava v dôsledku nadmerných zrážok, ktoré spôsobili neúmerné navýšenie hladiny viacerých vodných tokov, medzi nimi aj vodného toku Bátovec, pričom došlo k preliatiu vodnej hrádze, nepovažuje za mimoriadnu udalosť v zmysle § 49 ods. 5 vodného zákona v spojení s § 3 ods. 2 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva, ale na závere, že príčinou škody v rozhodovanej veci počas trvania mimoriadnej situácie (záplav) bola podľa výsledkov dokazovania vo veci nesprávna manipulácia žalovaného s hradidlom a nezabezpečenie priepustov spätnými klapkami, prostredníctvom ktorých došlo k zaplaveniu pozemkov obhospodarovaných žalobcom. Žalovaným označené právne závery pre jeho rozhodnutie neboli podstatné. V dôsledku uvedeného sa odvolací súd ani nemohol odkloniť od označeného rozhodnutia najvyššieho súdu, týkajúceho sa možnosti vzniku škody v dôsledku tzv. vis maior.

42. Na základe uvedeného dovolací súd uzavrel, že dovolacia argumentácia dovolateľa v tejto časti

nezodpovedá požiadavkám stanoveným v § 421 ods. 1 písm. a), b) v spojení s § 431 až § 435 CSP, pretože na ním nastolenej právnej otázke odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil. Dovolací súd poznamenáva, že samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu, alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatneného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 431 až § 435 CSP.

43. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné. Ak dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, dovolanie nie je prípustné pre nevymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

44. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

45. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v súlade so zásadou úspechu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

46. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.